

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyre szén ára 6 fillér.

MELJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodájában.

Idő küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KOZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDESI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT**

Ő császári és apostoli királyi Felseje folyó évi február hó 22-én Debreczen szabad királyi város közön-
ségéhez a következő legfelső királyi leiratot mellőztattól intézni:

Királyi leirat.

Debreczen szabad királyi város közönségéhez.

**Mi első Ferencz József Isten kegyelméből Ausztriai császár, Cseh-
ország királya stb. és Magyarország apostoli királya.**

Kedvelt híveink!

Az a magatartás, melyet a törvényhatóság felelős kormányunk törvényes intézkedéseivel szemben tanusít, nemcsak tulajdon azon a korlátokon, amelyeket a törvény és alkotmány a törvényhatóságok hatáskörébe nézve kijelöl, hanem a törvény iránti tiszteletlenség magvait szórván szét, egyuttal egyesek ellentétben áll a törvényhatóság komoly és nemes feladatával és a királyi Személyünk iránt tartozó hódolattal.

Minthogy kormányunknak eddigi rendelkezései, melyek arra irányultak, hogy a törvényhatóság működése a törvényes mederbe visszatereltesse, eredmény nélkül maradtak és miután királyi legfelső tisztünkhez tartozik az alkotmányos és társadalmi rendet, a törvények és az államhatalom tényezői iránti tiszteletet fentartani és ott, ahol az megzavartott, helyreállítani, egyszersmind pedig az ellenszegülőkre a törvény teljes szigorát alkalmazni:

Magyar felelős miniszteriumunknak az 1805. évi V. törvényzikk alapján tett előterjesztésére nagyságos *Naszády Iván* királyi ítélő-táblai bírót, *kedvelt hívünket*, Debreczen szabad királyi városra nézve királyi biztosul ezennel kinevezük, teljhatalommal ruházván őt fel: hogy a törvényhatóság közgyűlését, a közigazgatási bizottságot és a törvényhatóság egyéb bizottságait és választmányait felfüggesztesse, a törvényhatósági közgyűlés összes jogait maga gyakorolhassa, s a szükséghez képest a közigazgatási bizottságot és a törvényhatóság egyéb bizottságait és választmányait megalakíthassa, a törvényhatóság tisztviselőivel és közegeivel közvetlenül rendelkezhesse, a nem engedelmessé tisztviseleket vizsgálat alá vonhassa, hivataluktól felfüggesztesse vagy elmozdíthassa, s azokat másokkal *véglegesen* helyettesíthesse és hogy általában mindent megtehesse, amit a törvények tekintélyének és felelős kormányunk törvényes rendeleteinek érvényesítésére szükségesnek találand.

Minélfogva komolyan meghagyjuk és parancsoljuk, miszerint fentnevezett királyi biztosunk minden intézkedéseit és rendeleteit tartozó engedelmisséggel fogadjátok, s működése közben neki mindenben segítséget nyújtani szigorú kötelességteknek ismerjétek, — *másként nem cselekedvén.*

Kikhez egyébiránt Királyi kegyelmükkel kegyesen hajlandók maradunk.

Kelt Bécsben, 1906. évi február hó 22-én.

Ferencz József s. k.

Báró Fejérváry Géza s. k.

A magyar ipar védelme.

Ira: Konec Akos.

Minden oldalon megindult a magyar ipar védelme. Védőegyletek alakultak országszerte. A magyar ipar védelmének kibontott zászlaja alá ezek és ezek sereglenek és én közel látom azt az időt, melyben megvalósul a Deák Ferencz mondása: a városorompokat saját házuk ajtaja előtt kell leállítanunk.

Csak akarni kell és lerakhatjuk a magyar ipar egykor hatalmasó válható megletének szilárd alapjait. — Az egyesített nemzeti akarat megtermi a gyümölcsöt. Akarat, munka és lelkesedés három olyan nagyhatalma a gondolkodó és érző embernek, hogy e három foggyverrel kiharthatja a magyar ipar sazbó jövőjét és biztosíthatja közgazdaságunk eme nemzetnevelő és nemzeterosító erőforrásának állandó buzogatását.

Az elmúlt szombaton nálunk is megalakult az iparvédő egylet női osztálya.

Az első szava megletének azon városunk hölgye. Akaratukat elhozták, lelkesedésüket megcsodáltam, munkakedvüket nagyra értékelem. Az egyhangu lelkesedésből kiolvastam, hogy egy gondolat hátra öket össze! Védemi, megteremtési és fejlesztési a magyar ipart Mert ha valahol, úgy e téren szükséges a tömörülés. Es ez a védelmi, a fejlesztésének akciója annál nagyobb becso, mert bizonyos tekintetben legalább egy időre lemondást zár magába Mert ez az akció csak akkor lesz észíra-vezető, csak akkor válik igazán valóra, ha hölgyeink egyelőre a fény és pompa helyett az egyszerűséget hozzák be östényükbe és háztartásukba, ha a csillógo külföldi áruk helyett beérik a magyar ipar gyártmányait és pénzüket elvonják mindattól, ami nem a magyar kéz munkája. Azaz ök maguk fogják első sorban példájukkal támogatni a magyar ipart és mintegy odakényszeríteni azt, hogy napról-napra szebb, szélesebb és tartosabb gyártmányokat hozzon piacra, boigazolja azt, hogy a magyar ipar kellő pártolás esetén kiállja minden tekintetben a versenyt a külföldről beözönló, sok esetben csak a szemnek tetszetős iparágak termékeivel.

Az érdem, hogy a magyar ipar védelme városunkban nagyobb mozgalmat keltett: a debreczeni jótékony nőegylető. Az egylet nagyérdemű elnöknője már öt év előtt megteremtette, ugyazólván a szövőipar-iskolát. Mint minden új eszme, úgy ez is átment a küzdelmek egész sorozatára. Kicinylen, mosoly, gúnc és kishitűség használtan kísérletnek tűntették fel a hazai háziipar gondolatának megvalósítását. A következesek azonban igazolták a Veressé Szathmáry Teréz törekvésének realitő voltát. Ma már a szövőiparban harmonizáló több gyakorlott és annak minden ágában jártas kéz várja a munkát. Valamennyit a debreczeni jótékony nőegylet szövőipar-iskolája képezte ki teljesen ingyen és mindnyájuknak tetemes összegű munkahért fizetett ki, amelyet alamizna czimén kellett volna kiadnia azon szegény családoknak, akiknek tagjait nemcsak a munka szeretetere tanított meg, de tisztén keresetthez is juttatta.

A szövőipariskola kicsiny eszközökkel ellogott hazafias, embermerítő munkájához. Maga pénzén kezdte meg a magyar ipar védelmét és becsületét, önzetlen törekvését az állam és a nemes város is letápolta. Gyártmányait az illetékes szakörök elismeréssel fogadták és az iskola már tengersok meghízásiannak feleltetett volna meg, ha nagyobb fölélével tudná volna.

Sohol nem volna oly könnyen megvalósítható a magyar textiliparnak ága, mint nálunk, ahol útja már el van egyengetve. Mag vagyok gyözödvé, hogy egy mérsékelt összegű részvénytársaság kísérletével létrebathna egy szövő- és lenőző telepet. A debreczeni jótékony nőegylet bizonyára adna ezen észíra ingyen telket péterfia-utczai árvalásának azon telekrészéből, mely az egyletnek pénzén szerzett kizárólagos tulajdonjoga. Ez a telek gyártelep részére a legalkalmasabb, mert könnyen megközelíthető. Kormányunkhoz közel álló férfaktól tudom, hogy a kereskedelmi kormány nagyobb összeggel segítené a hazai háziipar irányában kifejtendő akciónkat és meg vagyok végül gyözödvé, hogy Debreczen sz. kir. város törvényhatósága a szokott áldozatkészségével segítene bennünket építési anyagokkal. Nagy befektetést nem kíván az akció és kis összegű részvények kibocsátásával előbb-utóbb megvetnénk egy textilgyár alapját.

Munkás kézben nem volna hiány, mert be tudom igazolni, hogy ha a nőegylet mostani kiemertő szövő iskoláját kifejlesztjük, századv. l jelentkezők tanulók, akik, mint tapasztalásból látom, néhány hónap mulva a mi kezdetleges gépeinken is érdemes, sőt igazán szép munkákat készítenek. Es én meg vagyok gyözödvé, hogy ezen iskola fejlesztése nemcsak anyagi haszonnal kecsegtet, hanem másrészt oly hatalmas emeltyűjévé válnék a hazai háziiparnak és oly példaadás lenne, mely másokat, becs vidékeket is akcióra buzdítana, nem is említve a szociális néopontot és azt, hogy ne alamiznával növeljük a szegények számát, hanem munkaadással szüntessük a nyomort és önértetre serkentünk az embereket.

El kellett ezeket mondanom most, midőn a magyar ipar védelme egy vonalba szóló valamennyiünket. A magyar ipar védelmének eszméje itt nálunk a debreczeni jótékony nőegylet minden nemes gondolatot megvalósítani kász taláiban termelt meg és a magyar ipar fejlesztése, megkedveltetésének zászlóját ez az egylet bontotta ki. Örvendünk, hogy zászlónk lohogását ma már egész társadalmunk észrevette, a zászlót még magasabban lengtői és erejének egyesülésével a megkezdett munka apos-tolává lett.

Állítsuk fel ajtók előtt a városorompót! Üzzük el küszöbeinkről mindazt, ami nem magyar, ami nem nemzeti. Milliök maradjak így módon a nemzet oltárán és nem megy veszendőbe a nemzeti vagyon. Küzdelmes lesz talán az út, melyen haladunk, mindkét kezünkre szükségünk lesz, hogy az akadályokat leromboljuk, de a közös lelkesedés lobogó lángjában el fog égni az önérdék salakja.

A női lélek utólráhetetlen bája, hönányi érzése, a férfi elme akaratereje és annak a gondolata, hogy a magyar ipar diadalja egy a magyar baba jövőendő értékesi nagyságával és anyagi boldogulásával, egy új világot teremthet, egy új munkás nemzeteket nevelhet és milliöket boldogíthat!

Debreczen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904-ik évről.

(Folytatás.)

En. ref. fögymndázium.

Az év. ref. fögymndáziumban 1904 év elején felvettető összesen 702 nyilvános, 16 magán, összesen 718 tanuló; a nyilvános tanulók közül évközben kilépett 43, meghalt 5 tanuló, vizsgálatlanul maradt 3; vizsgálatot tett

49 fillér volt 3943 kor. bevételt mutat. A színházat Makó Lajos bírli.

9. *A debreczeni hírlapirodalom.* Városunkban öt politikai napilap, egy felhivatalos újsághetenként egyszer, továbbá Hajdúvármegye hivatalos lapja, a *Debreczeni Protestáns Lapok*, a *theológusok Közlönye*, a *Debreczeni Gazdasági Lapok*, a *Debreczeni Főiskolai Lapok*, két újság, a *Dongó és Karikás*, egy *Hajnalcsillag* baptista lap, *Igasmondó* és a *Hajdusági Méhész* jelennek meg. Ez év október havában újítottuk meg *A Város* cz. lapot, melyet annál inkább is ajánlok a Tektintetes Bizottsági Kögyülésnek, mert ezen lap a városi ügyeket hitelen alakban közli és sok oly tudnivalókat tartalmaz, melyeket a helyi napilapok térszűke miatt nem közölhetnek.

10. *Veres kereszt-egylet debreczen-városi választmánya.* Elnökök: Városi Szabó Jánosé és Simonffy Emil kir. tanácsos.

11. *A debreczeni tisztviselők öngyógyító egylete.* Tisztviselőknak mérsékelt kamatu kölcsönt ad és olcsó beszerzési forrásokat nyújt. Elnöke: Simonffy Imre igazgatója; Oláh Károly városi tanácsnok.

12. *Debreczeni jótékony-nőegylet* (lásd a kult. int. kört önállóan)

13. *A nőegylet árvaháza.*

14. *Szent Erzsébet nőegylet.* Szegények segélyező-széki. Elnökei: V. Szabó Jánosné dr. Irinyi Istvánné, alelnökök: Csanak Józsefné, Wofafka Antalné, igazgatója: Oláh Károly városi tanácsnok.

15. *Andaházy-Szilágyi intézet.* Szegény nemes ifjak nevelő intézete. Gondnoka Csiky Lajos theol. ak. tanár; a gondnokságot a város törvényhatósága választja és a tiszántúli ev. ref. egyházkerület erősíti meg.

16. *A síkelénmáthai gyámolító egyesület* (lásd külön) elnöke: Domabidy Elemér főispán, alelnökök: Réso Gyula kir. tanácsos, nyug. alispán és Kovács József polgármester.

17. *Országos tanítói árvaház* tanítókrakat gondoz és nevel; igazgató: Koszma László.

18. *Lstencházai kapcsolatos gyermek-óvodá egyesület.* Elnöke: gróf Degenfeld Schomberg József ny. főispán.

19. *Debreczeni Székely Társaság* elnöke: Lestyan Adorján.

20. *Ev. fillér-egylet.* Jótékony intézet, elnöke: Görösi Kálmáné.

21. *Szent Vincze-egyesület.* Szegényeket gyámolító kath. egyesület, elnöke: dr. Wofafka Nándor v. püspök.

22. *Israelita szent-egylet.* elnöke: Kehn Antal kereskedő.

23. *Israelita nőegylet,* elnöke: dr. Balkányi Miklósné.

Ezenkívül hivatásuknak megfelelően működtek a különböző betegsegélyező egyletek.

Városunkban van 10 dalos-egylet, 5 önképző-egylet azonkívül társas körök: Kaszinó, jogász- és tisztviselő-kör, kereskedelmi cezarnok, függetlenségi-kör, 1848-49-iki honvéds-egylet, önkéntes társulató-testület, vendéglősök ipartársulata; lovar-, urkoeci-, polgári lövészs-egylet, vadász társulat, tornaegylet és polgári körképáros-egylet. Mindannyian lelkesedéssel szolgálták az 1904. év folyamán is azon czélt, melyet alapításuk hajnalan kibontott zászlójukra írtak.

Egyházak és közmívelődési intézményekre fordított kiadás és ezekből megterpülés czimén való bevétele kimutatása.

Sor.	Az egyh. és intézmények neve	Költség		Megterpülés	
		Bevétele		Kiadás	
		kor.	f.	kor.	f.
1	Ev. ref. egyház	5,042	06	7,760	84
2	Róm. kath. egyház	3,299	94	---	---
3	Ang. ev. egyház	24	88	---	---
4	Gör. kath. egyház	156	82	---	---
5	Israelita egyház	378	54	---	---
6	Ev. ref. főiskola	26,164	30	---	---
7	Ev. ref. főiskolabiztosító	12,065	---	11,107	10
8	Állami főiskola	20,348	---	---	---
9	Ev. ref. elemi iskolák	33,204	75	---	---
10	Róm. kath. elemi iskola	14,077	---	---	---
11	Ang. ev. elemi iskola	981	50	---	---
12	Gör. kath. elemi iskola	2,256	78	---	---
13	Israelita iskola	7,195	47	---	---
14	Tanáriskola	---	---	---	---
15	Kereskedelmi tanonciskola	6,000	---	---	---
16	M. kir. hadapród iskola	800	---	---	---
17	Ludovika akadémia	856	---	---	---
18	Ö. felsőge. karanténosi alap	1,800	---	---	---
19	Községi árvadok	14,324	19	---	---
20	Intézetek	156	30	---	---
21	Ref. szegényápolóbiz.	10,885	---	---	---
22	Róm. kath. szegényápolóbiz.	883	50	---	---
23	Gazdasági ipariskola	2,200	---	---	---
24	Kereskedelmi iskola	2,900	---	---	---
25	Honvédtanok nevelése	10,000	---	---	---
26	Városi nyelviskola	1,500	---	---	---
27	Főiskolai könyvtárem	1,200	---	---	---
28	Csekménykört	2,000	---	---	---
29	Zeneisk.	4,000	---	---	---
30	Újvárosi reggeli szakrafanyalozama	606	---	---	---
31	Északvárosi reggeli tagok-összeírás	251	52	---	---
32	Polgári iskola	8,000	---	---	---
33	Nőjártasköri tanfolyam	4,000	---	---	---
34	Sikeménia iskola	2,000	---	---	---
35	Iskolai iskola	3,250	---	---	---
Összesen:		220,784	67	18,867	94

Megjegyzem azt, hogy ezen kimutatásban csak a rendszer költségvetés bevételei és kiadásai tételei szerepelnek, továbbá nincs itt kitüntetve a városi színház szubvenziója, mely 32,397 kor. 49 fillér kiadását szemben 3943 kor. bevételt mutat; továbbá figyelembeveendő a rendkívüli költségelölésben előírt kiadások, valamint az egyházak és közmívelődési intézményeknek adott lávák számvetőség kimutatott értéke, mely a XVII. rovatnál 27,666 koronát tesz ki.

Városi szegényház.

Midőn Debreczen az kir. város szegényházát nagy költséggel felszítette, nemes emberbaráti czélt kívánt szolgálni. Kezdetben a szegénység ugyan idegenkedett a szegényháza történet elhelyezésétől, most azonban javarészen megszűnt ezen idegenkedés, mert belátták, hogy ezen áldásos intézmény lehetővé teszi azt, hogy az élet nehéz küzdelmében elfáradt lelkek nyugropatra találjanak a szegényházban, tisztességes lakást, egészséges élelmet és betegségeikben orvoslást és ápolást találva.

A szegények száma volt 1904-ben 102 férfi és 45 nő, összesen 147.

Vallása névbe ev. ref. vallású 134, római kath. 12, ágostai ev. 1.

Illetőségre névbe debreczeni illetőségű férfi 100, nő 45, összesen 145, ezek közül 2 idegen illetőségű.

Az év folyamán meghalt 11 férfi és 11 nő, összesen 22.

Eltartására köteles hozzátartozóihoz önként távozott 4 férfi, 4 nő.

Az év végével ápolás alatt maradt 85 férfi, 35 nő, összesen 115.

Az év folyamán a házipénztár az alalmaznaváltság terhére 18,272 korona 85 fillért adott ki.

Az intézet konyhakerti veteményeinek elárulásából 2133 korona 60 fillér folyt be. Ezzel szemben kiadás volt:

a) vetőmagvakra	108 kor. 64 fill.
b) szántásra	80 " - "
c) munkadíjra	138 " 30 "
Összes kiadás:	326 kor. 94 fill.
Levonva a bevételből:	2133 " 60 "

Tiszta bevétel: 1806 kor. 66 fill.

A szegények az általuk végzett munkáért munkadíjt kaptak és pedig a különböző munkadíjak czímén befolyt:

A toltosztás és kosárkötésből	612 kor. 56 fill.
Ebből az intézeti tagoknak kifizetettét	204 " 19 "
Az alalmaznaváltsági alapoz beadott	408 kor. 37 fill.

Az évi bevételek és kiadások:

Konyhakert termékeiből: toltosztás és kosárkötésből az év folyamán befolyt tiszta jövedelem	2215 kor. 03 fill.
Alamizsna váltságából 3 1/2 pótdából	32,893 " 36 "
Helybeli ill. ápolat. díjának megf.	1641 " 84 "
Idegen illetőségű ápolat	138 " 06 "
Adományokból	50 " - "
Pénztári maradvány 1903. évről ...	1455 " 44 "
Évi bevétel:	38,393 kor. 73 fill.

Ennek ellenében kiadás volt:

1. Élelmezésre a megf. összeg lev. ut.	16,492 kor. 95 fill.
2. Gondnok, felügyelő, orvos fiz.	3280 " - "
3. Lótartási átalány	400 " - "
4. Lelkész tiszteletdíja	300 " - "
5. Felügyelő ruhája	250 " - "
6. Földhasznóberbe	182 " 35 "
7. Gyógyszerekre	806 " 18 "
8. Épületek és tartozékainak fent.	1691 " 57 "
9. Telefon évi használatára	84 " - "
10. Épületek tűzkár ellen való bizt.	56 " 16 "
11. Istálló építésére	1305 " 70 "
12. Tűzfűzár	960 " - "
13. Népkönyhára	2000 " - "
14. Vegyesekre	6580 " 22 "
Összesen:	34,389 " 13 "
Bevétel:	38,393 kor. 73 fill.
Pénztári maradvány 1904 végén:	4004 " 60 "

A különféle munkadíjakból és az ellátási díjak megtérülése czímén befolyt összegek levonása után mutatkozó 32,174 korona 10 fillér tiszta kiadásból szegényházunk az 1904. évben ápolás czímén egy egyén évenként 218 koronába, napi ellátása pedig 59'07 fillérbe esett.

Az intézet az év folyamán a használhatatlan *felszerelések* előzetesen nyert tanácsi engedéllyel megsemmisítette.

A *konyhai* termények a Simonffy utcai piacon adták el.

Az intézet szegényeinek *lelki szükségleteiről* is gondoskodunk, amennyiben szegényházunk felszerelt maternében intézeti lelkesünk nagyt. Hajdu Zeigmond püspöki titkár ur egy énekvezér közreműködésével min-

den második vasárnapon és minden ünnepnapon istentiszteletet tartott, kiszolgálva az uri szent vacsorát is több ízben. Az istentiszteleteken nemcsak a szegényház lakói, hanem a város- és környékbeli lakosság is gyakran részt vett.

Az intézet szegényeit a *karácsonyi* szent-ünnep alkalmával a városi tanács ünnepi ebéddel, borral és dohánnyal ajándékozta meg, ezenkívül Kiss József városi közigazgatási gyakoronok ur 13 liter bort küldött részükre.

Adler Ignacné, az intézet élelmezési vállalkozója, az intézet szegényei részére minden nagyobb ünnepen személyenként 3-3 drb fonatos kalácsot, a karácsonyi ünnepek alkalmából pedig 1-1 nagy kalácsot és 3-3 drb fonatos tésztat adományozott, végül a macsi uradalom szétoztás végett 15 koronát küldött.

Az *adakozóknak* e helyen is szíves köszönetet mondok.

Intézetünknek a férfi osztály *tullömlősege* folytán szükséges kibővíteni munkáitait az év folyamán megkezdtük, de azt az építómunkások körében beálló munkaszünetés miatt be nem fejezhetjük. Jégvermünk azonban elkészült és jéggel meghordattatott.

Az intézet *kerljéhez szőlőtelepítés* czéjra újabban esatolt földterületből, a most már 2 éves gyökeres vesszővel berakott területen kívül még betelepítésre váró 2 holdnyi területet a szegényház vezetősége rigolizorattata és 1905-ben csemege szőlővesszővel berakattja.

Az intézetnek az országtól felőli határát képezett 300 méter hosszú és 2 méter széles és ugyanilyen mély bűzhödtt árkat közegészségi okokból *belömette* az intézet és helyére csinos *drótkerítést* vont. Ez a munka házilag végeztetett.

Az intézet *épületeinek javítására* az intézet ingyenes erőit használtuk fel, megtakarítva ily módon 800-1000 koronát. Ugyancsak házi mestereink, a szakmájukban jártas egyének javították az elrongyolódott ruhákat és lábbelikeket.

Az intézet szegényei *törzskönyvezve* vannak.

Ev. ref. szegényház.

Ezen óségi jótékonyági intézetben előregedett, munkaképtelen ev. ref. vallású szegények nyernek elhelyezést és ellátást. Az intézet kiadásait az egyház és a város közösen viselik, míg az épület fentartása a város terhe. A felügyeletet a város és az egyház által választott ispotályi vegyes bizottság gyakorolja, melynek elnöke az ispotályi lelkészes Könyves Tóth Kálmán.

A kiadásokra a város 10,800 koronát, a többit az ev. ref. egyház fedezi. A város ezenkívül az intézet fűtésére 170 köbméter tüzfűt adott.

Róm. kath. szegényház.

A Petőfi téren álló és szépítészeti tekintetben sok kifogás alá eső rk. szegényházat a rk. egyház tartja fenn. Állandó ellátást nyert benne ev. ref. folyamán 26 szegény. A város segélyezi a szegényházat, tartoztatja és tűzfűtál látja el. Az épület más helyre való elhelyezése tervbe van véve.

Therézianum.

A helybeli rk. egyházközségi bizottmány felügyelete alatt áll a szegény, árva gyermekeket nevelő Therézianum. A város az árvalházat 34 körmékét támogatja.

Az intézet élén előjáróság áll; igazgató Molnár Kálmán rk. áldozó pap, okl. tanár.

Országos tanító érvaaház.

Az országos tanító érvaaházban az év folyamán sok tanító árvaia nyert ellátást. Ezen intézet vezetését ellenőrző bizottságba a város polgármesterét is kinevezték a vallás és közoktatásiügyi m. kir. miniszter, jelentem, hogy a felügyelő bizottság ülésén részt vettem és az intézetet néhányszor meglátogattam. Azon kedvezményt, melyet a tanító érvaaházban az építkezésre adott segély ellenében nyugdíj jogosultsággal bíró tisztviselők árvaia javára, a szabályszerű ellátási díjak mellett, a törvényhatósági bizottsági közgyűlés kikötött, az év folyamán senki sem vette igénybe.

A debreczeni jótékony-nőegylet.

A debreczeni jótékony-nőegylet 1869-ben alakult meg és azóta szakadatlanul folytatja áldásos tevékenységét. Árvaaházban 1904-ben 20 árvaia látott el, nevelvén és tanítván őket szeretettel és gondozással nyújtva azoknak, akiknek szülőit a halál elragadta. A nőegylet árvaaházban nevelt leánygyermekek átlag 200 koronába kerültek fejenként. A nőegylet ezenkívül havonként 90—105 szegényt részesített nagy részben állandó havi segélyben, nem mulasztva el az év folyamán felkeresni azokat, akik az emberi szív jótékonyására voltak utalva. Ugyancsak a nőegylet nőipariszkolát tart fenn az állam és Debreczen város bőkezűségéből, vezetői továbbá nagy ügybuzgalommal a városi népkonyhát, végül szövőipariszkolájában 1904-ben 43 nőt tanított ki a szövésben, kik részint a szövőipari szakiskolában dolgoznak, részint maguk kezére gyakorolják a megtanult mesterséget, mely tisztes kenyeret adván nekik, megélhetésüket biztosítja.

A nőegylet vagyona 1904. év végén 18651 korona 2 fillér, a nőegyleti árvaaház ingatlanokban és betétekben 114,583 kor. 90 fillér. Megemlítem itt a debreczeni jótékony nőegylet áldásos működésének feltüntetése, hogy alapításától kezdve 1904. év végéig árvaivevelőre 88,838 kor. 1 fillért, szegények segélyezésére pedig 113,576 korona 50 fillért fordított.

A nőegylet vezetése alatt álló népkonyha ezen évben három hónap alatt a legdrágább időszakban 38,210 ingyen és 878 fizetéses (20 f.) ételadagot szolgáltatott ki, összesen tehát 39,088 adagot. A népkonyhai felügyeletet a jótékony nőegylet választmányja vezette és csakis a mindenre kiterjedő gondosságnak köszönhető, hogy egy adag étel átlag csak 10 fillérbe került. A népkonyhához a nemes város 2000 koronával járult, újévi udvözet váltásból 406 kor. 40 fillért, egyéb adományokból pedig 1062 koronát kapott a szegények asztala, nem számítva a természetben küldött adományokat. A népkonyhát, miután a pénzkészlet a jelentkezők nagyszáma miatt elapadt, de másrészt a korán beállott tavasz a megélhetést megkönnyítette, a vezetőség márczius 10-én bezárta. Ugy a megnyitási, mint a bezárási aktusnál a városi tanács és a nőegylet képviseltette magát.

Nem hagyhatom itt megemlíteni nélkül, hogy városunk főgyökere polgárai alig támogatják a népkonyhát és csakis azoknak adományai szerepelnek a kimutatásban, kik amugy is erőkön felül vesznek részt a társadalmi élet emberbaráti és kulturális mozgalmában. Hiszem, hogy azon tapasztalás, miszerint a népkonyha városunk legelőnyösebb elemein kíván segíteni, ráterelő figyelmét azon polgártársainak is, akik eddig nem támogatták ezt az áldásos intézményt.

A siketnémákat gyógyító egyesület.

A siketnémákat gyógyító egyesület 1904. márczius hó 16-án tartott közgyűlésében az egyesület elnökévé Domahidy Elemér főispánt választotta meg. A növéndékek száma az 1903—4. tanévben az a) és b) osztályban 27 volt. Az év folyamán Reichmann Ármán városi bizottsági tag 1000 kor. alapítványt, a Debreczeni Kölcsonsegélyező egyesület, mint Szövetkezet 500 koronás alapítványt létesített. Megemlítem, hogy 1904. év nyarán Pósa János országosan ismert költő és széplelkű neje Andrássy Lidia urnó színházi mesemondást rendeztek az egyesület javára. Az intézet áldásos működik és városunk közönsége minden alkalommal szeretettel támogatja ezen emberbaráti hajlékot. Az egyesület forgalmi kimutatását 1903 július 1-től 1905 június 30-ig a következő táblázat mutatja:

Rövidítés	Czím	Készen		
		kor.	f.	
1.	Átvett betéthez	1101	27	Bevétel*
2.	Adományokban	12,233	64	
3.	Alapítók díjai	4500	—	
4.	Tartási díjakban	1393	—	
5.	Tagsági	788	—	
6.	Betétek utáni kamatokban	268	96	
	Összesen	20,284	27	
1.	Felzárkóztatás és kisebb kiadásokra	4432	—	Kiadás
2.	Ételmezési díjak és takarítás	9803	50	
3.	Tiszteletdíjak	320	—	
	Összesen	14,555	50	
	Vagyon 1905 június 30.			
	Készpénzben	290	68	
	7 drb betétekben	5438	03	
	Összesen	5728	71	

*Megjegyzem, hogy ezen bevételek között nem szerepelnek:

1. Hajdu vármegye alapítványa,
2. Debreczen sz. kir. város alapítványa,
3. Dr. Wolafka Nándor püspök „
4. Reichmann Ármán „
5. Fröbel-féle „
6. Szentina Lajos „

melyek összesen 62.500 koronát tesznek ki.

A Debreczen városi és hajdúvármegyei rabsegélyező egyesület.

Az egylet célja a bűntetteseket elszervezett rabok segélyezése. Az egyletnek, mely a legnemesebb humanizmust tűzte zászlójára: megvédeni a bűnelért megszervezett bűntét a visszaeséstől. Ez idő szerint az egyletnek van 11 alapító, 141 rendes és 11 pártoló tagja.

Az egylet vagyona ez idő szerint 12,581 korona 6 fillér.

Segélyezésére adott az egylet 1904-ben 799 korona 98 fillért.

Városunk kereskedelme.

Az elmúlt esztendő a mezőgazdasági termelésre nézve szomorú emlékek, minek következtében az ideit kivétel is megcsappant minden irányba.

Termett 1904. évben	mértékárza		A bevetett terület katasztrális holdakban		Holdanként átlag termett	
	sz. m.	évi érték	sz. m.	évi érték	sz. m.	évi érték
dobány						
lakóházak		11,500				
szőlő		11,200				
burgonya		184,500				
szemes burgonya		19,300				
sz. m.		160,000				
lakóházak		160,000				
szőlő		8,000				
burgonya		5,500				
szemes burgonya		480,000				
sz. m.		13,700				
lakóházak		800				
szőlő		11,000				
burgonya		900				
szemes burgonya		3,000				
sz. m.		700				
lakóházak		800				
szőlő		700				
burgonya		600				
szemes burgonya		600				
sz. m.		700				

Mindezekből látható, hogy a termés *nem jutalmazta* meg kellőleg a gazda fáradozását. Takarmányműekben a szárazság miatt valóságos silány esztendő volt, amelyen a kormány által engedélyezett szállítási kedvezmények valamit nyhítottak, de e téren szenvedett veszteségeinket még sokáig fogjuk érezni.

Nem mondhatunk valami dicsőretet a *szállítóméltóságról*, mindazonáltal közép-termetűt értünk el. A must minősége klosternenburgi mustmértő szerint, szőlőfajonként váltakozva 16—22 fokot mutatott cukortartalmában.

Örömmel jelzem, hogy az *olasz bor* mindinkább kiszorul városunkból, borkereskedelmünk pedig emelkedőben van. A must átlagos ára 18—20 korona volt. A készbor árak egyideig szilárdak voltak és 28—30 koronáért keltek, míg a fajborokért 36—40 koronát kaptunk hektoliterenként.

Az *állatkereskedelem*, illetve állatforgalmunkról megemlékezve, vasuton elszállítottak az év folyamán városunkból:

Szarvasmarhát, borjut ...	4024 darabot
Lovat, csikót ...	239

Távíró-távbeszélő forgalom Debreczenben 1904. évben.

Törvényhatóság	Az állami		Az összes		Feladott táv- írók száma	Távbeszélő állomások száma	Vezetők száma kilométerekben	Beszélőtelepek száma		
	Az állami	Az összes	Az állami	Az összes						
	távíró hálózat									
	távíró hivatalok száma	vonalaink	huzalaink	vonalaink	huzalaink					
		hossza kilométerekben								
Debreczen sz. kir. város ...	2	2	4	1270	1270	58,510	88,349	419	974,469	1,216,250

Megjegyzem, hogy úgy a távíró, mint a távbeszélő forgalomnál emelkedés mutatkozik.

Juhot, bárányt ...	4208
Hízott sertést ...	10,622 darabot
Sovány és malacot	4154
Összesen:	23,244 darabot.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara.

A kereskedelmi és iparkamara iktatójába az év folyamán 13,138 ügydarab érkezett és a kamara kiadott 13,147 darabot. A kamarai költségeloirányzat 65,294 kor. kiadást irt elő és 65,315 kor. bevételt. A vagyonátlag volt 1904 decz. 31-én ... 160,004 kor. nyugdíjvagyon ... 109,418 kor. jótékony alapítvány ... 1,065 kor.

A kamarai könyvtárban 1500 munka van 4500 kötetben, melynek értéke 9534 korona. A kamara székházában állandó iparmuzeumot tart fenn. A kamara az ipari és kereskedelmi szaknevelés elősegítésére 20 ösztöndíjat alapított 3450 koronával. Lehetetlen itt rámutatni a kamara munkásságára, de különben felesleges azt tennem, mivel a debreczeni kereskedelmi és iparkamara évenként vaskos jelentésben számol be a kamara területén mutatkozó gazdasági életéről és a gazdasági viszonyokról.

Vasuti forgalom.

A m. kir. államvasutak debreczeni forgalmát itt mellőzök és pusztán a városat is érintő és a város támogatásával létrejött helyi érdekű vasutvonalak forgalmát mutatom ki a következő rovatos kimutatásban:

Forgalom.

A vasut megnevezése	A vasut. hossza kilométerekben	Szállított		Bevétel		
		személyek száma	teherru tonnában	személy és polgári utasok	teherárutakból összesen	
Debreczen H.-Nánás	66878	369298	73427	153860-19	164899-65	318799-79
Debreczen-Füzesab.						
Óhat-Köcs-Polgár	136164	319054	107340	178454-22	319728-91	498183-10
Debreczen-Derecske Nagyító	Az 1904. évi forgalmi adatokat 1905. évi jelentésben tehetem csak közzé.					

Ezen rovatnál megjegyzem, hogy a tervezett Debreczen-sámson nagykálló helyi érdekű vasutvonal kiépítése tárgyalás alatt van. A tervezett vasut nagyjövőkü és városunk forgalmát a Nyírséggel való érintkezés megkönnyítésével emelni fogja.

Posta forgalom 1904-ben.

Város neve	Postahatárok	Postai küldemények							Érték szerint					
		összes száma	zárt levelek	levelek lapok	nyomatványok	áru-minták	hitelnyak	portó mentes levelek	csomagok értékkel	csomagok érték nélkül	pénzes levelek	postautalványok	postautalvány forgalom korona	postafakarék pénztár korona
Debreczen sz. kir. város		5 3.951,476	1.300,806	1.082,042	551,486	34,268		281,294	199,350	181,372	12,948	307,809	bolfizés 8.302,619	bolfizés 13.683,746
													kifizetés 9.585,661	kifizetés 3.819,252

A postaforgalom minden egyes rovataánál emelkedés mutatkozik, ami közgazdasági forgalmunk növekedését jelenti.

Hírek

— A város rendkívüli közgyűlése. Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága Naszády Iván királyi biztos összehívására f. hó 17-én, délelőtt 11 órakor rendkívüli közgyűlést tartott. A királyi biztos a gyűlésben felolvasta ama kegyelmes királyi leiratot, melyet ő Felsőgo küldött városunknak. A történelmi hűség okából feljegyezzük, hogy a tanács és tisztikar, a polgármester kivételével, ki szabadságon volt, jelen volt a közgyűlésen, a bizottsági tagok közül azonban egyetlenegy sem jelent meg.

— A városi közkórház kibővítése. A városi kórház, a beteglétszám évről-évre történő emelkedése folytán, nem képes a jelentkezőket befogadni. A város már éppen ez okból terve vette a közkórház kibővítését; a napokban pedig a belügyminiszterium kiküldötti megvizsgálták a kórházat és kijelentették, alapos szemle után, hogy az kibővítésre szorul. A küldöttség tagjai voltak dr. Reich Ede, dr. Tóth Lajos osztálytanácsosok, továbbá dr. Kéthy Károly és dr. Báros János egyetemi tanárok, kikhez a város részéről Vecsey Imre főjegyző és Körner Adolf tanácsosok esatlakoztak. A küldöttség dr. Ujfalussy József igazgató főorvos, kir. tanácsos és dr. Horváth Károly h. főorvos kalánzolták. Örömdünk, hogy a küldöttség a közkórház vezetését mintaszertnek találta.

— Szerb dalosok Debreczenben. A Belgrádi énekkör április 14-én Debreczenbe érkezik és itt jótékonycélú hangversenyt tart.

— Esküdtétel. A város központi választmánya által megalakított összesítő bizottságok elnökei és tagjai kedden tették le a szokásos esküt.

— A villamos telep ügye. A tanács annak idején a Ganzgyár ajánlatával szemben a Siemens és Schuckert-cég ajánlatát javasolta elfogadásra. A miniszter egy ajánlat mellett sem foglalt állást, hanem bizonyos Kautálék megkötésére figyelmeztet a tanácsot.

— Felhívás. A Debreczen sz. kir. város által kezelt „Meszena” alapítvány alapítókéjének kamatjövedeiméből — kifogástalan magaviseletű, tehetséges és szorgalmas helybeli tartózkodású iparos tanulókat és segédeknek szakképzetségük gyarapításában ösztöndíjak nyújtása útján elősegítése s ugyanilyen minősítési kezdő iparosoknak önellátás céljából segélyezése a városi tanács feladata lévén: az alapító oklevél értelmében előírt célokra a l. évi 2154. számú tanácsi határozattal az 1906-ik évi folyamára két iparosoncon részére ösztöndíjjal fejenként 300—300 korona, egy kezdő iparos részére pedig segélyül

600 korona állapított meg, mely ösztöndíj illetve segélyösszeg elnyerésére ezenel pályázat nyitattik. Felhivatnak emelőlgyva a pályázni szándékozó helybeli iparostanonczok és kezdő iparosok, hogy érkölszi, iskolai, illetve szakképzetségükükről szóló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényüket a polgármester hivatalba l. évi április hó 30-ik napjáig mulhatatlan adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

— Kérelem szőlőtelepítőkhöz és építkezőkhöz. Tapasztalás szerint a szőlőtelepítést megelőző földforgatók, valamint építkezőknek a fundamentum ásások alkalmával gyakran különféle régiségek, házi és harci eszközök s más egyebek kerülnek elő, amelyek rendesen összetörtnek, elhanyagotnak, vagy illetéktelen kézbe kerülnek. Holott ezeknek muzeumban, Debreczen város határában és Hajdu megye területén talált tárgyaknak a Debreczen városi muzeumban volna egyedül illő helyük. A rigolirozások és építkezők megkezdése idején tehát a mult iránt való kegyeletlől, indíttatva szeretettel kérünk mindenkit, hogy a talált tárgyakat legyenek szivesek a városi muzeumnak ajánldkozni, amely azokat nyilvánosan nyugtázza és minden tárgyat az ajándékozó nevével ellátva őriz meg. Vagy legalább is gyors értesítést kérünk minden régészeti leletről. 1906. márcz. 21. A muzeum igazgatósága.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legutányosabban és jótállás mellett eszközi FÖLDVÁRI L. Debreczen első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

Képes árjegyzék ingyen. Telefon-szám 168.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ufaluussy-ház Angol női blúzokat, férfi fehérneműket és kelen-gyékert mérték szerint a legszebb kivitelben készit.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYÖR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdu megye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.
Műkő- és Czemementárgyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott kar-
mantyus és csömöszölt Cze-
mentesövek, Csatornázás.
Beton és Granito Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.